

Uusi Päivälehti

KORONKISKURIT

OTTEITA

MARTTI LUTHERIN KIRJOITUKSISTA

Koonnut KARL MARX

*

Suomentanut

YRJÖ SIROLA

*

HELSINKI

TYÖVÄENJÄRJESTÖJEN TIEDONANTAJA

RUG. NIEMISTÖ

/kovko /wotot helat
/Luther_Marhti
/marxismi

X

336.7 K7

KORONKISKURIT

OTTEITA

MARTTI LUTHERIN KIRJOITUKSISTA

Koonnut KARL MARX

*

Suomentanut

YRJÖ SIROLA

*

HELSINKI · TYÖVÄENJÄRJESTÖJEN TIEDONANTAJA
HUG. NIEMISTÄ

TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO

Helsinki 1925 · Osakeyhtiö Työn kirjapaino

LUTHER JA KORONKISKURIT

Luther eli aikana, jolloin keskiaikainen porvarisyhteiskunta hajosi nykyaikaisen yhteiskunnan alkuaineiksi, jota hajaantumisprosessia jouduttivat mailmankauppa ja kultalöydöt. Hän tuntee pääomasta tietenkin ainoastaan sen vanhanaikaiset (”vedenpaisumista aikaisemmat”) muodot, *korkoakantavan* pääoman ja *kauppa* pääoman muodot. Sen sijaan, että jo vahvistunut kapitalistinen tuotanto lapsuuskaudellaan koettaa väkivaltaisesti alistaa korkoakantavan pääoman teollisuuspääoman vallan alaiseksi — Hollannissa, missä kapitalistinen tuotanto käsiteollisuuden ja suurkaupan muodossa ensinnä pääsee kuokoistukseen, tehtiin niin todellisuudessa ensi kerran, Englannissa taas seitsemännellätoista vuosisadalla julistettiin (se alistaminen) kapitalistisen tuotannon ensimmäiseksi ehdoksi osaksi sangen lapsellisissa muodoissa —, sen sijaan siirryttäessä kapitalistiseen tuotantotapaan on ensimmäisenä askeleena ”koronkiskomisen”, korkoakantavan pääoman vanhanaikaisen muodon, *tunnustaminen* tuotantoehdoksi, välttämättömäksi tuotantosuhteeksi; kuten myöhemmin taas, niin pian kun teollisuuspääoma oli alistanut korkoakantavan pääoman valtansa alle (kahdeksannella toista vuosisadalla Englannissa, ajateltakoon vain Benthamin kantaa), edellinen itse tunnusti jälkimäisen oikeutetuksi, tunsu sen omaksi lihakseen.

Luther seisoo Proudhonin (18:nella vuosisadalla eläneen ranskalaisen utopistisen taloustieteilijän) yläpuolella. *Lainaamisen ja ostamisen* välinen erotus ei häntä eksytä; molemmissa näkee hän koronkiskomista yhtä lailla. Merkillisintä on hänen väittelyssään, että hän käsittää hyökkäyksensä pääkohdaksi *koron yhteenkasvettumisen pääomaan*.

Ensimmäinen kirjoitus, joka tässä tulee kysymykseen, on hänen teoksensa "Kirjoja ostokaupasta ja koronkiskomisesta" vuodelta 1524, 6:s osa Lutherin teoksia. (Se kirjoitettiin talonpoikaissodan aattona.)

Siinä sanoo hän *ostokaupasta (kauppapääomasta)*:

"Nyt on kauppamiesten keskuudessa suuri valitus aatelismiehistä ja ryöväreistä (*Marx huomauttaa: näkyy, minkä tähden kauppiaat käyvät ruhtinaiden kanssa taisteluun talonpoikia ja ritareja vastaan*), kuinka heidän täytyy suurella vaaralla kauppaa käydä, ja heitä vielä vangitaan, piestään, verotetaan ja ryöstetään j.n.e. Mutta jos he sellaista kärsivät vanhurskauden tähden: niin olisivatpa kauppamiehet pyhiä miehiä... Mutta koska kauppamiesten kautta tapahtuu niin suurta vääryyttä ja epäkristillistä varkautta ja rosvoilemista koko mailmassa, vieläpä heidän omassakin keskuudessaan; onko ihme, jos Jumala laittaa, että sellainen suuri omaisuus, vääryydellä voitettu, jälleen menetetään tai ryöstetyksi tulee, ja heitä itseään vielä lyödään ympäri korvia tai vangitaan?... Ja ruhtinaiden asiana on rangaista sellaista väärää ostokauppaa säännöllisellä väkivallalla ja suojella, etteivät heidän alamaisensa joudu kauppamiehiltä niin häpeällisesti nyljetyksi. Koska he eivät sitä tee, niin käyttää Jumala ritareita ja ryöväreitä ja rankaisee heidän kauttaan kauppiaita vääryydestä, joten heidän täytyy olla hänen perkeleinään: samoin kuin hän Egyptinmaata ja kaikkea mailmaa vitsaa perkeleillä tai vihollisilla turmelee. Näin

hän vitsaa yhtä lurjusta toisen avulla, ilman että hän sen kautta ymmärtää antaa, että ritarit ovat pienempiä rosvoja kuin kauppamiehet: vaikka kohta kauppamiehet joka päivä ryöstävät koko mailmaa, kun taas ritari vuodessa kerran tai kaksi, yhden tai kaksi ryöstää.”

”Käy Esaiaksen sanan mukaan: Sinun ruhtinaistasi on tullut varkaiden seuralaisia. Koska ne hirttävät varkaita, jotka ovat varastaneet yhden kultarahan (guldenin) tai puoli, ja ovat kanssakäymisessä niiden kanssa, jotka ryöstävät koko mailmaa ja varastavat varmemmin kuin muut, niin että pysyisi totena sananlasku: Suuret varkaat hirttävät pieniä varkaita; ja niinkuin roomalainen neuvosherra Cato puhui: Huonot varkaat makaavat torneissa ja komeroissa, mutta julkiset varkaat käyvät kullassa ja silkissä. Mutta mitä on siitä lopulta Jumala sanova? Hän on tekevä, niinkuin hän Hesekielin kautta ilmoittaa, ruhtinaat ja kauppamiehet, yhden varkaan toisen kanssa, sulattava yhteen niinkuin lyijyn ja vasken, aivan kuten silloin kun jokin kaupunki pöläsi poroksi, niin ettei ole enää ruhtinaita eikä kauppamiehiä, niinkuin minä pelkään olevan sen oven edessä.”

Huomattava on myös: ”Puhe rikkaan miehen ja köyhän Lazaruksen evankeliumista j.n.e.” (Wittenberg 1523.)

”Rikasta miestä ei meidän pidä katsoa hänen ulkonaisen vaelluksensa mukaan, sillä hänellä on lammasten vaatteet yllä, ja hänen elämänsä kiiltää ja näyttää korealta ja peittää suden mestarillisesti.” Sillä evankeliumi ei hänestä kuuluta, että hän olisi tehnyt aviorikoksen, murhan, ryöstön, riettauden tai minkään muun teon, jota mailma tai järki moittia mahtaisi. Onhan hän ollut niin ylösrakentavainen elämässään kuin se farisealainen, joka paastosi kahdesti viikossa eikä ollut niinkuin muut ihmiset.”

*lute!
het
ci-vi*

Kolmas Lutherin kirjoitus, joka tässä tulee kysymykseen, on kehoitus ”Kirkkoherroille, saarnata koronkiskomista vastaan j.n.e.” (Wittenberg 1540.) Se koskettelee *kauppaa* (ostamista ja myymistä) ja *lainaamista*. Luther ei anna niinkuin Proudhon niiden muotoerotuksen pettä itseään.

”Viisitoista vuotta sitten minä kirjoitin koronkiskomista vastaan, koska se jo oli niin tavattomasti levinnyt, etten osannut mitään parannusta toivoa. Siitä ajasta on se niin kohonnut, että *se nyt ei muka olekaan mielestään mikään pahe, synti tai häpeä*, vaan ylistyttää itseään sulaksi hyveeksi ja kunniaksi kuin tekisi se ihmisille suurta rakkauden työtä ja kristillistä palvelusta. Mistä nyt meillä apu ja neuvo, kun häpeä on tullut kunniaksi ja pahe hyveeksi? Seneca (Roomalainen vanhanajan filosofi) puhui luonnollisen järjen perusteella. Deest remedii locus, ubi, quae vitia fuerunt, mores fiunt (suomeksi: Ei ole parantamisen mahdollisuutta siellä missä ne, jotka ovat olleet vikoja, tulevat tavaksi). Saksa ei ole kohdaloaan välttänyt, inhottava ahneus ja koronkiskominen ovat sen perin juurin turmelleet . . . Ensiksikin *lainaamisesta*. Kun rahaa lainataan ja siitä enemmän tai parempaa vaaditaan tai otetaan, niin se on koronkiskomista, kaikessa oikeudessa kirottua. Senvuoksi kaikki ne, jotka lainaamastaan rahasta enemmän ottavat, esimerkiksi 5, 6 tai enemmänkin sadalta, ne ovat koronkiskureja ja nimeltään ahneuden eli mammonan epäjumalanpalvelijoita . . . Niin juuri on rukiista, ohrasta ja kaikesta muustakin tavarasta myös sanottava, että, kun enemmän tai parempaa siitä vaaditaan, niin se on koronkiskomista, varastamalla ja ryöstämällä omaisuuden hankkimista. Sillä lainaaminen on sitä, että kun minä annan jollekulle rahani, omaisuuttani tai työkalujani, jotta hän käyttäisi sitä niin kauan kuin hän tarvitsee taikka minä voin tai tahdon, ja

hän antaisi sen minulle aikanaan takaisin, niin hyvänä kuin minä sen hänelle lainannut olin. Kuten naapuri lainaa toiselle vateja, kannuja, vuoteita, vaatteita, siten myös kultaa ja rahan arvoa. Siitä ei minun mitään otta-
man pidä . . .

”Tekevät siis *ostamisestakin koronkiskomista*. Mutta se on nyt liian paljon yhdellä palalla. Nyt on meidän käsiteltävä yhtä kohtaa, nimittäin koronkiskomista lainaamisessa; kun siitä saamme tehtyä lopun (viimeisen tuomion perästä, — huomauttaa Marx), niin tahdomme kait *ostokiskurillekin* lakinsa lukea.

”Näin *puhuu jalo herra Korkovoitto*: Minähän teen lähimmäiselleni suuren *palveluksen*, sillä että lainaan hänelle sata viittä, kuutta tai kymmentä vastaan. Ja hän kiittää minua sellaisesta lainaamisesta, niinkuin erityisesti hyvästä työstä. Hänhän anoo sitä minulta, tarjou-
tuu myös itse alttiisti ja vapaaehtoisesti lahjottamaan minulle viis, kuus tai kymmenen kultarahaa sadalta. Eikö minun pitäisi voida ottaa se ilman koronkiskomista hyvällä omallatunolla? . . . Anna sinä kerskua, koristaa ja siivota sen ken tahtoo, mutta yhtä kaikki älä mieltäsi muuta, vaan pidä kiinni tekstistä: Lainasta älköön otet-
tako enempää tai parempaa. Ja ken enemmän tai parempaa ottaa, niin se on koronkiskomista, eikä se ole palveluksen, vaan vahingon tekoa lähimmäiselleen, jollaista varkauden ja ryöstön kautta tapahtuu.”

”Ei kaikki ole palvelusta eikä hyvää työtä lähimmäiselleen, mitä palvelukseksi ja hyväksi työksi sanotaan. Sillä aviorikoksen tekevä nainen ja mies tekevät nekin toisilleen suuren palveluksen ja mielihyvän. Ritari tekee murhapolttajalle suuren ritaripalveluksen auttaessaan häntä kaduilla ryöstämään ja sotimaan maata ja kansaa vastaan. Paavilaiset tekevät meikäläisille suuren palveluksen, kun eivät kaikkia hukuta, polta, murhaa tai heitä

vankiloihin mätänemään, vaan jättävät sentään joitakuita eloon ja karkottavat heidät maasta tai ottavat heiltä mitä heillä on. Perkele itse toimittaa palvelijoillensa suurta, mittaamatonta palvelusta, apua ja neuvoa, tehden sillä heistä rikkaita, suuria, mahtavia herroja. Summa, mailma on täynnä suuria, oivallisia jokapäiväisiä palveluksia ja hyviä tekoja . . . Runoilijat kirjottavat kyklooppi Polyfemosta (yksisilmäisestä jättiläisestä), joka lupasi tehdä Odysseukselle sen ystävyys-työn, että ensin syö suuhunsa hänen toverinsa ja sitten viimeksi hänet. Olihan sekin palvelus ja hieno hyvä työ.

Sellaista palvelusta ja hyvänteke mistä ahkeroiden harjoittavat nyt aateliset ja aatelittomat, talonpojat ja porvarit, ostavat sisään, pidättävät tallessa, synnyttävät kalliin ajan, kallistuttavat rukiin, ohran ja kaikki mitä täytyy saada, senjälkeen pyyhkivät suutaan ja puhuvat: Niin, mitä täytyy saada, se täytyy saada, minä annan sen ihmisten käytettäväksi ja teen siten palveluksen, sillä voisihan sen itsellänikin pitää. Sillä tavalla on sitten Jumala hienosti petetty ja narrattu . . . Ihan pyhiksi ovat ihmislapset tulleet . . . Siis nyt ei enää kukaan voi korkoa kiskoa, eikä ahnehtia eikä paha olla, mailmassa on nyt pelkkiä pyhimyksiä, jokainen palvelee toinen toistaan, ei kuitenkaan tee toisille vahinkoa . . .

”Senvuoksi, ken lainaksi antaa ja enemmän tai parempaa ottaa, hän tekee syntiä Jumalaa vastaan koronkiskurina. Ja jos hän sillä jonkin palveluksen tekee, niin tekee hän sen häijylle perkeleelle, vaikkakin köyhä, pulassa oleva mies tarvitsee sellaista palvelusta ja vaikkapa hänen täytyy sellainen palveluksena eli hyvänä työnä vastaanottaa, jotta ei joutuisi kokonaan niellyksi . . .”

Ylläolevassa näkyy, että koronkiskominen oli Lutherin aikana suuresti lisääntynyt ja että sitä samalla jo puolusteltiin selittäen ”palvelukseksi” (kuten nyt taas

tusinataloustieteilijät, esim. ranskalaiset Say ja Bastiat). Tapaamme jo silloin vapaan kilpailun sopusointuselityksenkin: "Jokainen palvelee toinen toistaan."

Antiikkisen maailman paremmalla ajalla oli koronkiskominen kiellettyä, toisin sanoen ei mitään korkoa sallittu. Myöhemmin se laissa säädettiin luvalliseksi. Pääsi hyvin vallitsevaksi. Teoriassa oli aina (kuten Aristoteleen kirjoituksissa) vallalla se mielipide, että se on itsessään paha. Kristillisellä keskiajalla oli se syntiä ja "kanoonisesti" kiellettyä.

Lutherilla on koronkiskomisen suhteen vielä katolilaispakanallinen käsitys. Koronkiskominen leviää suuresti, osaksi hallituksen rahantarpeen johdosta, osaksi kaupan ja manufaktuuriteollisuuden kehittymisen johdosta, sen johdosta, että tuotteen muuttuminen rahaksi käy välttämättömäksi. Ja jo puolustetaan sen porvarillista oikeutusta.

Hollanti tarjoaa ensimmäisen puolustelun koronkiskomiselle. Se muutetaan siellä ensinnä nykyaikaiseksi ja alistetaan sitten tuotanto- ja kauppapääoman alaiseksi.

Englannissa 17:nnessä vuosisadalla eivät vastaväitteet enää kohdistu koronkiskomista vastaan sellaisinaan, vaan ainoastaan vielä koron korkeutta vastaan. Korko on vallitsevana luotossa. Pyritään luomaan luottomuotoa. Siitä väkivaltaisista määräyksistä.

Kahdeksastoista vuosisata. (Esim. Bentham.) Vapaa koronkiskominen tunnustetaan kapitalistisen tuotannon ainekseksi.

Korko vahingonkorvauksena.

Luther jatkaa:

"Voi sattua tai sattuuakin kai usein sellainen tapaus, että, minä, Jussi, lainaan sinulle, Pekalle, sata kultarahaa, sillä tavalla, että minun on Mikonpäivänä saatava ne ta-

kaisin pakolliseen tarpeeseen tai joudun, jos sinä viivytät, sen vuoksi häviöön. Mikonpäivä tulee, sinä et anna minulle niitä sataa kultarahaa takaisin. Niin käy tuomari kurkkuuni kiinni tai panee minut tyrmään tai saattaa nöyryytykseen taikka saan muuta sen kaltaista likaa päälleni, siksi kun maksan.

Siinä minä istun tai pysyn loukossa, ravintoni ja paronemiseni tulee laiminlyötyä suureksi vahingoksi. Siihen sinä saatat minut vitkastelullasi ja niin palkitset pahasti minun hyvän työni. Mitä on minun tällöin tehtävä? Minun vahinkoni valvoo ja vartioi, koska sinä viivyttelet ja nukut ja joka päivä tulee kustannusta eli vahinkoa lisää, niin kauan kuin sinä viivyttelet ja nukut. Kenen on nyt tässä vahinko kannettava eli sovitettava? Sillä vahinkovartio käy lopulta sietämättömäksi vieraaksi minun kodissani, siihen asti että kerrassaan turmioon joudun.

No hyvä, tässä on puhuttava asiasta maailmallisesti ja lainopillisesti (teologia on meidän säästettävä sen perään), niin olet sinä Pekka velvollinen tämän mukaan antamaan minulle, yli sadan kultarahan, kaiken sen mitä vahinkovartio on kaikkine kustannuksineen sen päälle ajanut. Sillä se on sinun syysi, että olet minut niin jättänyt, ja se on sama kuin jos olisit sen ottanut julkeasti minulta. Sen vuoksi on kohtuullista, myös järjen ja luonnollisen oikeuden mukaan, että sinä korvaat minulle kaikki jälleen, sekä pääsumman että sen keralla vahingon.... Sellaisella vahinkovartiolla on lakimiesten kirjoissa latinalaisena nimenä *intressi*. Eikä sellainen lainaaminen olekaan koronkiskomista, vaan oikeaa, kiitettävää ja kunniallista palvelusta ja hyväntekeväisyyttä, lähimmäiselle osotettua.... Tämän lisäksi voi nyt sattua vielä tällainen tapaus: Jos sinä Pekka et anna minulle takasin Mikonpäiväksi niitä sataa kultarahaa, ja minulla

on edessäni osto, niin että voisin ostaa puutarhan, pellon, talon tai mitä muuta sellaista omaisuutta on, josta minä saattaisin saada suurta hyötyä tai ravintoa itselleni ja lapsilleni, niin täytyy minun se antaa mennä sivu, ja sinä teet minulle vahinkoa ja estettä vitkastelullasi ja nukku-misellasi, niin etten minä koskaan enää voi päästä sel-laista ostoa tekemään j.n.e. Jollen nyt olisi lainannut sinulle sataa kultarahaani, vaan pitänyt ne takanani, niin voisin minä puolella maksaa mitä tuomari vaatii ja toisella puolella ostaa puutarhan. Kun nyt olen ne lainannut sinulle, teet sinä minulle kaksoset vahinkovartiosta, niin että *toisaalla en voi maksaa enkä toisaalla ostaa*, ja täten molemmissa kohdissa minun täytyy vahinkoa kärsiä, jota nimitetään: duplex interesse, dammi emergentis et lucri cessantis (suomeksi: kaksinkertainen korko, vahingon syntymisen korko ja voiton menettämisen korko).... Sellaista lainaamista, missä vahinkovartio eli intressi val-litsee sisällä, ei nyt tapahdu kaupoissa. Vaan kaikki on pelkkää koronkiskomista, mitä he harjoittavat. Sillä sen-jälkeen kun he ovat kuulleet, että Jussi on lainattuaan sata kultarahaa kärsinyt vahingon ja vaatii vahinkonsa kohtuullista korvaamista, laskettavat he suinpäin samaan tuumaan ja lyövät *jokaisen sadan kultarahan päälle kaksi sellaista vahinkovartiota*, nimittäin maksamisen tappion ja puutarhan oston laiminlyönnin, aivan kuin olisi sataan kultarahaan *luonnollisesti kasvettunut* sellaiset kaksi va-hinkovartiota, niin että missä sata kultarahaa on olemassa, he lainaavat ne ulos laskevat niille sellaiset kaksi vahin-koa, joita eivät kumminkaan kärsineet ole.... Sen vuoksi olet sinä koronkiskuri, joka lähimmäisesi rahalla korvaat keksimäsi vahingon, jota sinulle ei kumminkaan kukaan ole tehnyt, ja jota et voi myöskään todistaa etkä sen määrää arvioida. Sellaista vahinkoa nimittävät lainop-pineet: non verum, sed phantasticum interessa (ei todel-

linen, vaan kuviteltu intressi). *Vahinko, jota jokainen uneksii itselleen....* Ei siis käy sanominen: Voisi tapahtua vahingot, niin etten voisi maksaa enkä ostaa.... Muuten sanotaan: *ex contingenta necessarium*, siitä, mitä ei tapahdu, tehdä se, mikä välttämättä tapahtuu; siitä, mikä on epävarmaa, tehdä kaikin puolin varma asia. Eikö sellainen koronkiskominen söisi mailman suuhunsa muutamassa vuodessa.... Se on *satunnaista*, että onnettomuus kohtaa lainaajaa, hänen tahtomattaan, niin että hänen täytyy saada vahinkonsa korvatuksi; mutta kaupoissa on asia päinvastoin, siinä on suorastaan vastakohta, siinä etsitään ja *keksitään* vahinko, pulassa olevan lähimmäisen päälle, tahdotaan sillä elättää itseään ja rikkaaksi päästä, laiskana ja työtä tekemättä, elää ylellisyydessä ja prameudessa toisten ihmisten työstä, surusta, vaarasta ja vahingosta; että minä istun uunin pankolla ja *annan kultarahojeni puolestani pyydystellä maalla*, ja kumminkin, koska se raha on vaan lainaksi annettua, säilyttää sen varmasti kukkarossa, ilman mitään vaaraa ja surua, rakas ystävä, kukapa sitä ei mielisi?

”Ja mitä lainatusta rahasta on sanottu, se on ymmärrettävä myös viljasta, viinistä ja muusta sellaisesta tavarasta, että sellaiset kaksi vahinkoa mahtavat sisälle sattua. Mutta että *ne vahingot eivät ole tavaraan luonnollisesti kasvettuneet* vaan saattavat tapahtua *satunnaisesti*, ja sen vuoksi ei niitä ole ennen vahingoksi laskettava, kuin ehkä ovat tapahtuneet ja toteennäytetyt. Missä niitä ilman sitä vaaditaan ja otetaan, tietäkööt, että se on koronkiskomista ja vääryyttä . . . Mailma ei voi olla ilman koronkiskomista, ilman ahneutta, ilman ylpeyttä, ilman haureutta, ilman aviorikosta, ilman murhaa, ilman varkautta, ilman jumalanpilkkua ja kaikellaisia syntejä . . . Koronkiskomista täytyy olla, mutta voi koronkiskojia . . .

''Kaikki viisaat, järkevät pakanatkin ovat moittineet koronkiskomista kerrassaan pahaksi. Aristoteles Poliitiikka-teoksensa 1:ssä osassa puhuu, että koronkiskominen on luontoa vastaan, tästä syystä: Koronkiskuri ottaa aina enemmän kuin antaa. Sen kautta hävitetään kaiken hyveen ohje ja mitta, joka kuuluu: yhtäläinen yhtäläisestä, aequalitus aritmetica (laskuopillinen yhdenveroisuus) j.n.e. Mutta sitä kutsutaan häpeälliseksi itsensä elättämiseksi, kun toisilta ihmisiltä ottaa, varastaa tai ryöstää, ja niitä kutsutaan, luvalla sanoen, varkaiksi ja ryöväreiksi, joita on tapana hirsipuihin hirttää, mutta koronkiskuri on kaunis varas ja ryöväri ja kun hän istuu tuolilla, niin sen vuoksi kutsutaan heitä tuolirosvoiksi.... Pakanat ovat voineet laskea järjen perusteella, että koronkiskuri on moninkertainen varas ja murhamies. Mutta me kristityt pidämme heitä sellaisessa kunniaassa, että me heitä miltei rukoillen palvelemme heidän rahansa tähden.... Ken toiselta hänen omaisuutensa imee, ryöstää ja varastaa, se tekee ihan yhtä suuren murhan (sen verran kuin hänestä riippuu) kuin se, joka tappaa jonkun nälkään ja turmioon syöksee. Mutta sellaista tekee koronkiskuri ja istuu sillä aikaa tuolillaan turvassa, vaikka hänen oikeammin pitäisi riippua hirsipuussa ja niin monta korppia olla häntä syömässä, kuin hän kultarahoja varastanut oli. Jos muuten niin paljon lihaa hänessä olisi, että niin monta korppia voisi mahtua palottelemaan ja osansa saamaan....''

Koronkiskomisesta, korkoakantavasta pääomasta, sanoo Luther myös kehotuksessaan kirkkoherroille:

''Minulle on kerrottu, että nyt joka vuosi otetaan kulakin Leipzigin markkinoilla*) kymmenen guldenia, se on

*) Siellä oli isoja markkinoita kolme vuodessa.

kolmekymmentä sadalta; muutamat panevat tähän lisää vielä Neunburgin markkinat, niin että tulee neljäkymmentä sadalta; otetaanko enemmänkin, sitä en tiedä. Hyi sinua, mihin piruun tällä lopulta pyritäänkään?... Kellä nyt on Leipzigissä sata florini-rahaa, se ottaa joka vuosi neljäkymmentä, se on samaa kuin että syö suuhunsa vuodessa yhden talonpojan tai porvarin. Jos hänellä on tuhat florinia, niin ottaa hän vuosittain neljäsataa, se on samaa, kuin että syö vuodessa suuhunsa yhden ritarin tai rikkaan aatelismiehen. Jos hänellä on kymmenentuhatta, niin ottaa hän vuosittain neljätuhatta, se on samaa kuin että syö vuodessa suuhunsa yhden rikkaan kreivin. Jos hänellä on satatuhatta, niin kuin täytyy olla suurilla kauppiailta, niin ottaa hän vuosittain neljäkymmentätuhatta, se on samaa kuin että syö vuodessa suuhunsa suuren rikkaan ruhtinaan. Jos hänellä on kymmenen sataatuhatta, niin ottaa hän vuosittain neljäsataatuhatta, se on samaa kuin että syö vuodessa suuhunsa yhden suuren kuninkaan. Eikä hän siitä kärsi mitään vaaraa, ei ruumiin eikä tavarahan puolesta, ei tee mitään työtä, vaan istuu uunin pankolla ja paistaa omenia, niin tahtoisi tuoli-rosvo istua kotona, ja syödä suuhunsa koko maailman kymmenessä vuodessa.”

Mistä koronkiskuripääoma syntyy.

Luther sanoo meille tuossa, mistä koronkiskuripääoma syntyy, porvarien (pikkuporvarien ja talonpoikain), ritarien, aatelien ja ruhtinasten perikadosta. Toisaalta virtaa koronkiskuripääomalle esikaupungin porvarin, talonpojan ja ammattikuntalais-porvarin lisätyö ynnä *tuotannonvälineet*, siis ylipäänsä pienen tavarantuottajan omaisuus, joka tarvitsee rahaa, voidakseen esim. maksaa, ennenkuin muuttaa tavaransa rahaksi, ja muutamia tuotan-

nonvälineitäänkin ja ostaa j.n.e. Toisaalta ansiottomain verotulojen haltioilta, joiden tulot koronkiskuripääoma anastaa; siis ylellistä elämää viettäviltä rikkailta tuhla-reilta, sikäli kuin koronkiskominen saa aikaan ne kaksi tulosta, että se ensiksikin muodostaa ylipäänsä itsenäistä rahaomaisuutta ja toiseksi anastaa käsiinsä tuotannonvälineitä, toisin sanoen saattaa perikatoon vanhain tuotannonvälineiden omistajia, se on mahtavana välikappaleena edellytysten muodostamisessa teollisuuspääomalle — mahtavana tekijänä tuotannonvälineiden erottamisessa tuotajista. Aivan niin kuin kauppias. Ja molemmille on yhteistä se, että ne muodostavat itsenäistä rahaomaisuutta, toisin sanoen kasaavat käsiinsä rahasaatavain muodossa sekä osan vuotuista lisätyötä että tuotannonvälineitä ynnä vuotuisen työn kasaantumista. Todella niiden käsissä oleva raha on ainoastaan pieni osa osaksi vuosittain kokoontuvaa ja kasaten koottua aarremäärää, osaksi kiertokulussa olevaa pääomaa. Että ne muodostavat *rahaomaisuutta*, merkitsee, että niille joutuu tuntuva osa osaksi vuotuista tuotantoa, osaksi vuotuisia tuloja, eikä joudu niille luontaismuodossa, vaan muuttuneessa rahan muodossa. Mikäli raha siis ei ole liikkeessä eli aktiivisesti kiertokulussa leimattuna rahana (kovana rahana tai setelinä), on se niiden käsiin kasaantuneena; osaksi on niiden käsissä myös kiertokulussa olevan rahan vararahastot, ja vielä enemmän on heidän käsissään ja kasaantuu heille tuotannon omistusosotuksia, nim. rahaksi muutetun tavarahan omistusosotuksina, rahaosotuksina. Koronkiskominen vaikuttaa toisaalta feodalsen rikkauden ja omaisuuden hävittäjänä. Toisaalta pikkuporvarillisen ja pikkutalonpoikaisen tuotannon hävittäjänä, siis kaikkien niiden muotojen hävittäjänä, missä tuottaja vielä esiintyy tuotannonvälineittensä omistajana.

Kapitalistisessa tuotannossa ei työntekijä ole tuotanto-
ehtojensa omistaja, ei sen pellon omistaja, jota hän vil-
jelee, eikä sen työkalun, jolla hän työtä tekee. Mutta tätä
tuotantoehtojen joutumista vieraiden käsiin vastaa tässä
todellinen muutos itse tuotantotavassa. Työkalu tulee
koneeksi; työntekijä tekee työtä tehtaassa j.n.e. Itse
tuotantotapa ei salli enää pikkuomaisuuteen liittyvää tuo-
tantokalujen hajallaan oloa, kuten ei myöskään itse työn-
tekijäin hajallaan olemista. Kapitalistisessa tuotannossa
ei koronkiskominen voi enää erottaa tuotantoehtoja työn-
tekijäin, tuottajain käsistä, koska ne jo ovat erotetut.

Koronkiskominen *keskittää* vain siellä omaisuutta, eri-
koisesti rahaomaisuuden muodossa, missä tuotannonväli-
neet ovat hajallaan, missä siis työntekijä tuottaa enem-
män tai vähemmän itsenäisesti, kuten esim. talonpoika,
ammattikuntalainen (pieni kauppias) j.n.e. Erotusta
ei asiassa tee se, onko talonpoika maaorja vai ei, taikka
onko käsityöläinen ammattikunnan jäsen vai sen ulko-
puolella. Koronkiskuripääoma anastaa tässä ei ainoas-
taan sitä osaa lisätyöstä, joka kuuluu maaorja-talonpojalle
itselleen, taikka koko lisätyötä, missä se on tekemisissä
vapaiden talonpoikain y.m.s. kanssa, vaan se anastaa
myös tuotantokalut, talonpojan t.m.s. jäädessä niiden
nimelliseksi omistajaksi, joka itse tuotannossa esiintyy
niiden suhteen omistajan asemassa. Tuo koronkiskomi-
nen nojautuu tälle perustalle, tämän *tuotantotavan* poh-
jalle; se ei muuta tätä tuotantotapaa, vaan tarttuu sii-
hen loiseläimenä kiinni ja tekee sen kurjaksi. Se imee
siitä veren, tainnuttaa sen tarmon ja saattaa tuotannon
jatkumisen tapahtumaan yhä ilkeämpien ehtojen alaisena.
Siitä johtuu yleisesti tunnettu kansan viha koronkisko-
mista kohtaan, varsinkin antiikin oloissa (vanhalla ajalla
Kreikassa ja Roomassa), missä se tuotannonpiirre, että
tuottaja omisti tuotannonvälineensä, oli samalla valtiol-

listen suhteiden, valtionkansalaisen itsenäisyyden perustana. Se lakkaa silloin kun työntekijällä ei enää ole tuotannonvälineitä. Samalla loppuu myös koronkiskomisen mahti. Toisaalta taas niin kauan kun orjuus vallitsee, tai lisätyön syö suuhunsa feodaaliherra seurueineen ja nämä joutuvat koronkiskojain kynsiin, pysyy myös tuotantotapa samana; se käy vain kovemmaksi. Velkaantunut orjain omistaja tai feodaaliajan hovinherra imee enemmän, koska häntä itseään imetään, tai lopuksi luovuttaa paikkansa koronkiskurille, joka itse tulee tilanomistajaksi y.m.s., niinkuin ritari j.m.s. vanhassa Roomassa. Vanhan riistäjän sijalle, jolle riistäminen oli enemmän tai vähemmän valtiollisena mahtikeinona, astuu raaka, rahanhimoinen nousukas. Mutta itse tuotantotapa ei muutu.

Vallankumouksellisena vaikuttaa koronkiskuri kaikissa esikapitalistisissa tuotantotavoissa ainoastaan *valtiollisesti*, hävittämällä ja kaatamalla omaisuusmuotoja, joiden vankalla perustalla ja joiden alituisen samassa muodossa uusiintumisen pohjalla on levännyt poliittinen jaottelu. Valtiollista keskittymistäkin vaikuttaa koronkiskuri, mutta sitäkin ainoastaan vanhan tuotantotavan pohjalla, jonka kautta yhteiskunta, paitsi orjat, maaorjat y.m.s. ja heidän uudet herransa, hajoaa roskaväeksi. Aasialaisissa muodoissa voi koronkiskomista jatkua kauan aikaansaamatta muuta kuin taloudellista rappiota ja valtiollista turmelusta, ilman että se todella hajoitaisi. Vasta aikana, jolloin on olemassa muut kapitalistisen tuotannon edellytykset — vapaa työ, maailmanmarkkinat, vanhan yhteiskuntayhteyden hajoaminen, työn kehittyminen vissille asteelle, tieteiden kehittyminen j.n.e. —, esiintyy koronkiskominen yhtenä uuden tuotantotavan muodostuskeinona; samalla feodaliherlain, porvarisvastaisen aineks. pylväiden, perikatona ja pikkuteollisuuden, pienviljelyk-

sen y.m.s. perikatona, lyhyesti sanoen keinona, jolla keskitetään työehtoja pääomaksi.

Että koronkiskurit, kauppiaat y.m.s. omistavat "raha-omaisuutta", se ei merkitse muuta kuin että kansan omaisuus, mikäli se esiintyy tavarana ja rahana, on keskittynyt heidän käsiinsä.

Kapitalistisen tuotantotavan on alkujaan käytävä taistelua koronkiskomista vastaan, mikäli ei koronkiskuri itse rupea tuottajaksi. Sitten kun kapitalistinen tuotantotapa on vakiintunut, on jo loppunut koronkiskuripääoman herruus lisätyön yli, joka oli liittynyt vanhan tuotantotavan jatkumiseen. Voiton muodossa teollisuuskapitalisti välittömästi kantaa itselleen ylimäärän; hän on myös jo osaksi vallannut käsiinsä tuotantoehdot, ja osan vuotuista kasaantumista anastaa hän suoranaisesti. Tästä hetkestä lähtien, varsinkin niin pian kuin teollisuus- ja kauppaomaisuus kehittyy, tulee koronkiskurista, s.o. korkolainajaasta, pelkkä työnjaon kautta teollisuuskapitalistista erotettu, mutta teollisuuspääoman alaiseksi alistettu henkilö.

Luther jatkaa koronkiskomisen tuomitsemista seuraa-
vasti:

"Täällä rupeavat huutamaan koronkiskurit, että kirjat ja sinetit ovat voimassa pidettävät. Siihen ovat jo lainoppineet yllinkyllin vastanneet, In malis promissis ("huonoissa sitoumuksissa" ei tarvitse). Ja niin sanoivat jumaluusoppineet: kirjat ja sinetit, jollaisia jotkut antavat perkeleelle, ovat mitättömät, vaikkapa ne ovat verellä alleleimatut ja kirjetetut. Sillä mikä on vastoin Jumalaa, oikeutta ja luontoa, se on nolla. Sen vuoksi käyköön vain ruhtinas, ken niin tehdä voi, riuskasti käsiiksi, repiköön rikki sinetit ja kirjat, älköönkään piitätko siitä, että hänen kunniaansa tai uskoansa soimataan...."

”Niinpä ei ole suurempaa *ihmisvihollista* maan päällä, perkeleen jälkeen, kuin ahnuri ja koronkiskuri, sillä hän *tahtoo olla Jumala kaikkien ihmisten yli*. Turkkilaiset, sotijat ja tyrannit ovat nekin häijyä väkeä, mutta heidän täytyy toki antaa ihmisten elää siinä tiedossa, että he ovat häijyjä ja vihollisia, ja he voivat, vieläpä heidän kai täytyykin joskus muutamia armahtaa. Mutta koronkiskuri ja ahnuri, se tahtois, että koko maailma pitäisi hukkaa nälkään ja janoon, hätään ja valitukseen, niin paljon kuin hänestä riippuu, jotta hän yksinään mahtaisi kaikki saada, ja jotta jokainen olisi hänen edessään niin kuin Jumalan armoilla ja iankaikkisesti hänen orjanaan. Siitä nauraa hänen sydämensä, se virvoittaa hänen vertansa. Sen ohella ja kai maar’ sen vuoksi hän astelee puettuna nädännahkamantteliin, kultaisiin käätyihin, sormuksiin ja vaatteisiin, pyyhkii suupieltään, sekä katsotuttaa ja ylistyttää itseään kalliiksi ja hurskaaksi mieheksi, joka on myös paljoa armeliaampi kuin Jumala itse, paljoa ystävällisempi kuin Jumalan äiti ja kaikki pyhimykset....

”Koulumestarien pitää poikia ja nuorisoa opettaman ja totuttaman, että ne säikähtävät ja sanovat toki hyi koronkiskurin nimen edessä niinkuin pahimman perkeleen edessä. Siihen tarkoitukseen on heillä hyvin paljon kauniita tarinoita, joissa pakanat ovat valittaneet ahneutta ja koronkiskomista, niinkuin tarina Kerberuksesta, helvetinkoirasta, jolla on kolme kitaa, joihin ei voida kyllältä syötävää antaa, ja mitä ne kirjoittavat Herkuleen urotöistä, kuinka hän voittaa niin monia hirviöitä, kamalia petoja, pelastaakseen maan ja kansan. Sillä koronkiskuri on suuri kamala hirviö, niinkuin ihmisusi*), joka kaikki hävittää, enemmän kuin Kaakus, Ge-

*) Ihmissusi eli Werwolf oli vanhain kansantarujen mukaan mies, joka ajottain otti suden muodon päälleen; tästä oli taruja

rion tai Anteus y.m. Ja vielä koristaa itseään ja on hurskas olevinaan, jotta ei pitäisi nähtämän, mihin härät joutuvat (kun hän niitä takaperin luolaansa vetää). Mutta Herkules on kuuleva härkään ja vangittujen huudon, joka valitushuuto nyt kuuluu kaikkien ruhtinasten ja herrain puoleen, ja etsivä Kaakuksen louhien ja kallioidenkin keskeltä, sekä jälleen päästävä härät paholaisesta. Sillä Kaakus merkitsee paholaista, joka on *hurskas koronkiskuri*, joka varastaa, ryöstää ja nielee kaikki ja kuitenkin on olevinaan kuin ei olisi niin tehnyt, eikä kenenkään pidä huomaaman, kuinka härkään asento ja jälet, takaperin vedettäessä hänen luolaansa, antavat sen näön, kuin olisivatkin ne *uloslasketut*. Niin tahtoo myös koronkiskuri vetää nenästä mailmaa, kuin hyödyttäisi hän sitä ja antaisi härkiä mailmalle, vaikka hän niitä pelkästään tykönsä tempoo ja suuhunsa syö*)....

jo skyyttalaisilla sekä sittemmin kreikkalaisilla ja roomalaisilla ja kaikkein yleisimmin keski-ajalla.

Geryon oli kreikkalaisen taruston mukaan jättiläinen, jolla oli kolme ruumista ja joka omisti suuria laumoja punaisia nautoja, jotka Herkules ryösti. Kaakus oli roomalaisessa tarustossa tulta sylkevä jättiläinen, joka Tiberin rannalla Herkuleen levätessä varasti tältä Geryonin naudat, vetäen ne hänestä luolaan, jonka suulle hän pani suuren kallion; lopulta Herkules karjan mylvinnän mukaan löysi luolan ja tappoi Kaakuksen. Anteus oli kreikkalaisen tarun mukaan libyalainen jättiläinen, jonka äiti oli maa ja joka tappoi muukalaisia painien heidän kanssa sekä rakensi niiden pääkalloista temppelein. Anteus sai painiessaan aina lisää voimaa, kun vain kosketti maahan, mutta Herkules nosti hänet maasta ylös ja ilmassa pusersi kuoliaaksi.

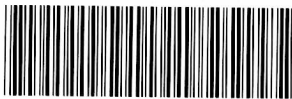
*) Mitä herttaisin kuva ylipäänsä kapitalistista, joka tekee aivan kuin *lähtisi häneltä pois* se mitä hän toisilta vetää luolaansa, ja kuletuttamalla sitä *takaperin* antaa sille sen näön, kuin olisi se hänen luolastaan lähtenyt. (Marxin huomautus.)

”Sen tähden totisesti koronkiskuri ja ahnuri ei ole oikea ihminen, eikä tee syntyäkään ihmisen tavoin, hänen täytyy olla ihmissusi, pahempi kaikkia tyranneja, murhamiehiä ja ryöväreitä, miltei yhtä häijy kuin perkele itse, eikä hän vihollisena esiinny, vaan ystävänä ja kansalaisena istuu yhteiskunnan suojeluksessa ja rauhassa ja kumminkin julmemmin ryöstää ja murhaa kuin mikään vihollinen tai murhapolttaja. Ja kun kerran katurösvoja, murhamiehiä ja sotijoita piestään ja mestataan, kuinka paljon pitäisi kaikkia koronkiskureja piestä ja heistä suonta laskea, ja kaikki ahnurit karkoittaa, kirotta ja mestata....”

Tuo kuvaus on sangen maalaava, ja samalla niinhyvin vanhanaikaisen koronkiskomisen kuin ylipäänsä pääoman luonne tulee sattuvasti kosketetuksi sellaisilla piirteillä kuin ”Interesse phantasticum”, rahaan ja tavaraan ”luonnostaan kasvettunut vahinkovartio”, yleishyödyllisyyden loru, koronkiskurin ”hurskas” ulkonäkö, hän kun ei ole ”niinkuin muut ihmiset”, sellaisen varjon näyttäminen, että annetaan, silloin kun otetaan, ja päästetään ulos, silloin kun vedetään sisään y.m.s.

Hinta 3 mk.

**TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
VARASTO**

1290616708